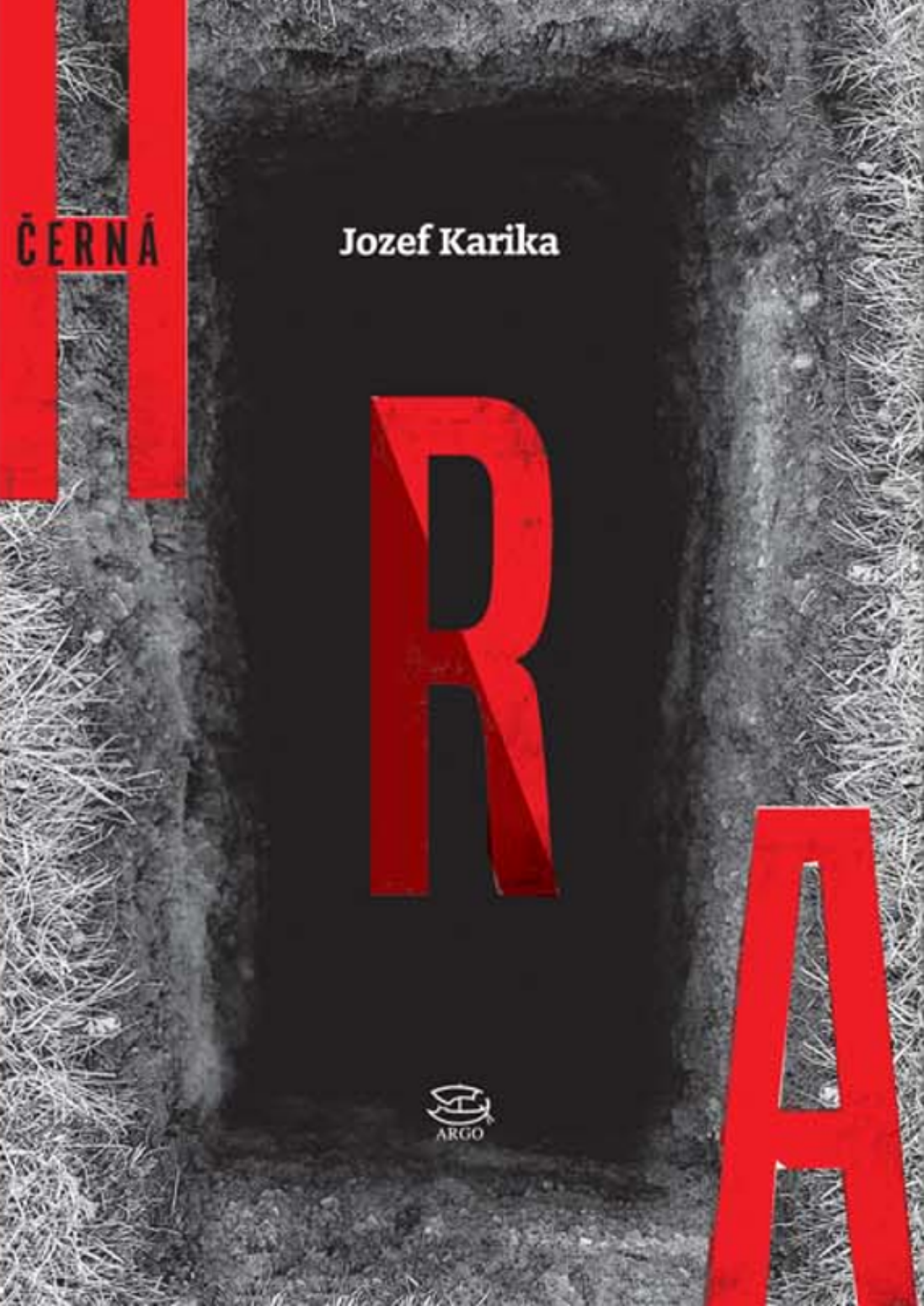

ČERNÁ
Jozef Karika
R
A
ARGO

argo

Jozef Karika
ČERNÁ HRA

argo

Czech edition © Argo, 2016
Čierna hra
Copyright © Jozef Karika, 2016
Translation © Robert Pilch, 2016
ISBN 978-80-257-1775-2 (váz.)
ISBN 978-80-257-1822-3 (e-kniha)

Tento příběh a jeho postavy jsou dílem autorovy fantazie. Popsané jednání státních a samosprávních institucí i veřejných činitelů je fiktivní.

„Nakonec tě vždycky dostane něco jiného než to, čeho ses nejvíc bál.“

Chuck Palahniuk: *Střeva*

INTRO

SARAJEVO
ČERVENEC 1995

Konec! blesklo hlavou Petru Štarchovi, než ho srazila pěst ve vojenské rukavici. Rozmazalo se mu vidění, něco zadunělo. Zamrkal, došlo mu, že leží na zemi. Obrátil se na bok a rozkašlal se. Suchou bosenskou půdu skropily rudé kapky, zvedly se obláčky prachu.

„Vstávej!“ dolehl k němu ostrý příkaz v srbštině. „Okamžitě vstaň!“

Křik zanikl v hučení. Petrovi se točila hlava, nevěděl, jestli mu zvoní v otřesené lebce, nebo k nim doléhá hukot amerických stíhaček bombardujících srbské pozice v okolí města.

Konec, tohle je konec, běželo mu hlavou, když ho pár silných rukou prudce postavil na nohy. Zhroutil by se zpátky do prachu, ale někdo ho podepřel.

Štarch zvedl kalný pohled. Luboš Ostrý, kamarád z dětství a obchodní partner, se třásl strachem, oválnou tvář měl zalitou potem, ale držel ho ze všech sil, nedovolil mu spadnout. Stačil zlomek vteřiny, všechno si řekli beze slov.

Konec, z toho se nedostanou.

Štarch potřásl hlavou. Musí něco vymyslet, musí…

Důstojník VRS – Vojska Republike Srpske, který ho před okamžikem praštil, vytáhl z pouzdra na opasku služební pistoli. Chlapi v maskáčových uniformách, kteří stáli za ním, si připravili útočné pušky.

„Gorane, ne!“ vykřikl třetí z vystrašené skupinky, Zlatan Tanović, a zamával tlustýma rukama.

Voják na něj ostře pohlédl, přimhouřil hnědé oči, přešel k němu.

„Ty svině," zasyčel. „Ty bosenská svině, neprodáváš jenom nám, ale pašuješ i těm muslimským krysám?" ukázal na doutnající město.

„Ne, Gorane! Přísahám, že…"

Výstřel potichu zapraskal, v tom hluku ho ani pořádně neslyšeli. Luboš vykřikl, Štarch sebou trhl, zatmělo se mu před očima.

Těžké Zlatanovo tělo kleslo na kolena, nešťastník si svíral hruď a neslyšně otevíral ústa. Vytřeštěný pohled upíral na důstojníka, jako by nemohl uvěřit, že na něj opravdu vystřelil.

Goran si hlavní poškrábal strniště na bradě, pokrčil rameny a vystřelil podruhé.

Štarch zahlédl výšleh z hlavně, vyhozená nábojnice se zaleskla v podvečerním slunci. Zaslechl, že Lubošovi hlasitě zabublalo ve střevech – asi mu povolily svěrače – zážitky posledních dní ho změnily ve ztrhanou trosku.

Chroptící Zlatan se zvrátil dozadu. Když dopadl na zem, pořádně to zadunělo. Od města zafoukal vlažný vánek, přivanul zápach hořící gumy.

Důstojník si nevšímal těla svíjejícího se v prachu a otočil se ke dvojici. Přešel k ní, uvolněně pokyvoval zbraní.

„Kdo bude další?" promluvil na ně, opisuje křivky dýmající hlavní. „Ty, masláku?"

Luboš ztuhl, nedokázal se ani nadechnout, upřeně hleděl do země.

„Nevěděli jsme," pokusil se Štarch.

Goran se srdečně rozesmál.

„Jsme jen dodavatelé! Zlatan byl distributor, nezdálo se nám, co se děje se zásilkami, přijeli jsme zkontrolovat…" chrlil Peter, dokud mu nedošel dech.

Voják přikyvoval, tvářil se chápavě, ale vzápětí zvedl ruku s pistolí a namířil na Ostrého.

„Poslouchám, pokračuj, je to zajímavé," prohodil přes rameno.

Štarch chtěl pokračovat, nic na světě si nepřál víc, nejraději by se rozkřičel, jenže se mu stáhlo hrdlo. Najednou ho měl suché

a sevřené, nedokázal se nadechnout. Zíral na Gorana, prosil ho očima, ze rtů mu vycházely nesrozumitelné zvuky.

Lubošovi se roztřásla brada, po tváři mu stekla slza. Důstojník zacvakl a znovu natáhl kohoutek zbraně, uslyšeli výstražné cvaknutí.

Konec, tohle je konec. Zastřelí je srbští vojáci, navíc zbraněmi, které sem celé měsíce sami dodávali. Zkurvená smůla!

Peter zkřivil obličej, odvrátil pohled. Zahlédl zničené město, chuchvalce černého dýmu stoupající z rozbombardovaných mešit, nemocnic i nedaleké železniční stanice. Záblesky klesajícího slunce se zaleskly v rozstřílených oknech vyhořelé budovy parlamentu, okolní kopce se zbarvily dozlatova, sarajevské ruiny zalévala oranžová záře.

Hučení stíhačky náhle utichlo, dolehlo k nim krákání krkavců kroužících nad zbořeništěm.

Proč jsme sem, do hajzlu, lezli? Jak se mohlo všechno tak strašně posrat? napadlo Štarcha těsně před tím, než zavřel oči a otočil se ke kamarádovi zády.

ČÁST PRVNÍ

RUŽOMBEROK
ČERVENEC 1987

„Nikdy nebuď jediným fungujícím
kolečkem v nefunkčním soukolí.“

Félix Zaberský

FORMULÁŘ

Referent se zapotácel a spadl na betonový podklad, stavbaři se rozřehtali. Kontrola ze stavebního úřadu je pokaždé pobavila. Proč sem posílají tohohle cucáka, kterého má stavbyvedoucí stejně na háku? Mladík je hubený, nešikovný, ani tentokrát si nevšiml klubka drátu, mnul si naražené koleno a oprašoval si ušpiněný modrý plášť. Takovýhle trouba jim má koukat na prsty, vykonávat stavební dozor? To určitě!

Stavbaři ztichli, s úšklebky pozorovali referenta, čekali další zábavu. Pro dnešek toho ale bylo dost – smrkáč se už stavbyvedoucího na nic nevyptával, zrudl v obličeji, něco zasyčel, otočil se a naštvaně odcházel; nedůstojně se šoural, držel se za bolavé koleno.

„Ber to sportovně, buď chlap!“ pokřikovali za ním.

„Buď chlap!“ doléhalo k němu, dokud neodkulhal ze staveniště.

I

Stařík roztřeseně vyšel po schůdkách autobusu MHD, beze spěchu se otočil a pomohl nastoupit vnučce. Šestiletá dívka se na něj zadívala se směsicí strachu a obav. Nepotřebovala žádnou pomoc, tři schůdky by hravě zdolala i na jedné noze. Zato dědeček funěl, letní horka mu nedělala dobře. Plešatou hlavu měl zbrocenou kapkami potu, směšně velké brýle se silnými obroučkami, kvůli kterým si ho vždycky dobírala, mu klouzaly po nose.

Chytila se nabízené ruky. Ráda se jí dotýkala – zatímco její malé ručky byly teplé a měkké, pokožka dědečkových dlaní působila drsně, vysušeně a tvrdě. Přešli do zadní části vozu, ale nikde nenašli volné místo. Autobus se rozjel, stařec ztratil rovnováhu, naklonil se dozadu, splašeně zamával rukama. Vnučka vyjekla, na okamžik se zdálo, že děda upadne. Naštěstí mu přiskočil na pomoc jeden z vojáků sedících u dveří. Mladík ho podepřel a vesele mrkl na vystrašenou dívku.

„Děkuji," zachrčel důchodce.

„To nic, strejdo," mávl voják rukou. „Pojďte, posaďte se," postrčil ho ke svému místu.

Stařec vděčně přikývl, dopadl na sedadlo, vnučku si posadil na kostnatá kolena.

Autobus vykroužil zatáčku na Hruboňové ulici a kolem muzea vyrazil do kopce. Voják postával v uličce mezi sedadly a debatoval s dalšími dvěma kolegy sedícími opodál.

„Znáte ten vtip?" zaznívaly od nich útržky hovoru. „Rodinka stojí na hranicích. Tati, kdo je za těmi dráty? My, chlapče!"

Trojice se rozesmála, vzápětí zaznělo pár nadávek na socialistické zřízení.

Holčička je neposlouchala, zaujala ji jízda a vrčení unaveného motoru. V drobných dlaních svírala pečlivě zalepenou obálku, kterou jí děda svěřil. Zato stařec naklonil hlavu, obličej měl bezvýrazný, čas od času přikývl, jako by ho rozhořčení mladíků těšilo a souhlasil s ním.

Autobus se s námahou vyšplhal na Rínok, projel kolem parku, blížil se k náměstí.

„Už to naštěstí končí, bolševik má namále, dochází mu dech!" rozohnil se voják. Právě se nadechoval, aby spustil další tirádu, když ho kdosi poplácal po rameni. Otočil se, uviděl usmívajícího se starce.

„Tohle jsi vytratil, soudruhu," řekl důchodce a něco mu podal.

„Děkuji," pokýval hlavou mladík a vzal si podávaný předmět. „Vojenská knížka, asi mi vypadla, když jsem vstával. Neměl bych ji nosit v zadní kapse."

Stařec nic neřekl, vzal vnučku za ruku a měl se k odchodu.

Když vystoupili a autobus se znovu rozjel, děvčátko vojákovi zamávalo obálkou. Usmál se a zamával jí v odpověď.

„To byl hodný strejda, že?"

„Ano, hodný strejda," přikývl dědeček. Do paměti si pečlivě uložil jeho jméno – Stanislav Dinický – a evidenční číslo vojenské knížky.

Už to naštěstí končí, bolševik má namále, dochází mu dech!

Uvede to v nejbližším hlášení. Přátele z vojenské kontrarozvědky to bude zajímat. Jasné porušení paragrafů devadesát osm a sto – podvracení republiky a pobuřování podle Trestního zákoníku z roku 1961. Protože jde o vojáka, budou okolnosti i důsledky v souladu s paragrafem sto, odstavec třetí, bod b) posouzeny přísněji, což znamená odnětí svobody v horní sazbě pět let. Ještě nedávno by to tak nepochybně bylo, jenže dnes je všechno nebezpečně měkké a uvolněné. Ale i tak mu pořádně zavaří, možná ne pět let, ale rok nebo dva si mladík za ty hloupé řeči odsedí.

Sedmašedesátiletý Félix Zaberský byl pořád v aktivní službě Státní bezpečnosti. Nesloužil už sice coby vysoký operační důstojník jako posledních čtyřicet let, ale úkoly aktivního agenta vykonával spolehlivě a efektivně. Obálka, kterou nesla holčička a kterou později odevzdají v podatelně Veřejné bezpečnosti, obsahovala dobrou dvacítku úlovků. Žádná bezobsažná udání založená na povídačkách, nic takového, všechno kvalitní zpravodajská práce. Právě zapálenost a obětavost dnes režim potřebuje. Situace není dobrá, reakční síly se činí jako nikdy předtím, svět se pomalu hroutí a… Stařec odehnal dotěrné myšlenky. Kdyby se jim poddal, přepadla by ho úzkost. Otevřel masivní bránu budovy